

ISPARTA'DA KADININ STATÜSÜ: EVLİ KADINLARA YÖNELİK EV İÇİ ŞİDDET PARAMETRELERİ

THE STATUS OF WOMEN IN ISPARTA: DOMESTIC VIOLENCE PARAMETERS AGAINST MARRIED WOMEN

Ersin USKUN¹, Ayşe ÇELİK², Pınar ERSOY³, Yonca SÖNMEZ⁴, Ahmet Nesimi KİŞİOĞLU¹

¹Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye

²Eğirdir İlçe Sağlık Müdürlüğü, Isparta, Türkiye

³Afyonkarahisar İl Sağlık Müdürlüğü, Afyonkarahisar, Türkiye

⁴Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye

Cite this article as: Uskun E, Çelik A, Ersoy P, Sönmez Y, Kişioğlu AN. The Status Of Women In Isparta: Domestic Violence Parameters Against Married Women. Med J SDU 2021; 28(1): 115-125.

Öz

Giriş

Kadına yönelik şiddet, küresel düzeyde önemini koruyan, önemli bir insan hakları ihlalidir. Kadına yönelik ev içi şiddet çok boyutlu bir sorundur. Bireysel, çevresel ve toplumsal faktörlerden bahsedilse de ortaya çıkışı etkileyen faktörleri belirlemek zordur.

Amaç

Bu çalışma Isparta'da evli ya da daha önce evlenmiş kadınlarda yaşam boyu ve son bir yıl içinde ev içi şiddetin yaygınlığını, türlerini ve ilişkili faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirildi.

Gereç ve Yöntem

Kesitsel ve toplum tabanlı bu çalışmada; 662 kadınla yüz yüze görüşme yöntemi ve anket kullanılarak veriler toplanmıştır. Analizler ki-kare testi ve lojistik regresyon analizleri kullanılarak yapılmıştır. İstatistik anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Kadınların %22,2'si geçmişte şiddete maruz kalmıştı. Yüzde 54,4'ü evlendikten sonra, %29,3'ü hem evlenmeden önce hem de evlendikten sonra şiddet görmüştü. Kadınların %3,5'i son bir yıl içinde şiddet gör-

müştü. Geçmişte, yaşamın herhangi bir döneminde, aile içi şiddete uğrama durumu; ilçe/köy'de ikamet edenlerde 2,0 kat (%95 GA=1,3-3,0; $p<0,01$); ayrılmış/eşi ölmüş olanlarda 3,5 kat (%95 GA=1,5-8,1; $p<0,01$); eşinin başka eşi olduğunu belirtenlerde 3,8 kat (%95 GA=1,3-11,6; $p<0,05$) ve 4 ve daha fazla çocuğu olanlarda 2,4 kat (%95 GA=1,1-5,0; $p<0,01$) daha fazla görülmüştür. Son bir yıl içinde aile içi şiddete uğrama durumu; 4 ve daha fazla çocuğu olanlarda 5,2 kat (%95 GA=1,8-15,4; $p<0,01$) daha fazla görülmüştür.

Sonuç

Bu çalışmada kadınların yaşam boyu ve son bir yılda maruz kaldıkları şiddet yaygınlığı Türkiye genelindeki çalışmalardan düşük bulundu. Ancak çalışmanın yapıldığı evrende ev içi şiddet olgusunun var ve devam ettiği bir gerçektir. Kadınlar sıklıkla evlendikten sonra ve partnerleri tarafından ve sıklıkla da fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. Çok çocuk sahibi olmak ve erkeğin çok eşli olması kadının şiddet görmüş olma ihtimalini artıran önemli risk faktörleridir. Konuyla ilgili daha çok sosyolojik araştırmaya ve önleyici çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ev içi şiddet, evli kadınlar, Isparta, toplum tabanlı çalışma.

İletişim kurulacak yazar/Corresponding author: ersinuskun@gmail.com

Müracaat tarihi/Application Date: 06.10.2020 • Kabul tarihi/Accepted Date: 02.02.2021

ORCID IDs of the authors: E.U. 0000-0001-6446-0186; A.Ç. 0000-0002-0267-6878;

P.E. 0000-0001-7367-7336; Y.S. 0000-0001-8059-7975; A.N.K. 0000-0003-2301-140X

Abstract

Objective

Violence against women is a major violation of human rights that remains important globally. Domestic violence against women is a multidimensional problem. Although individual, environmental and social factors are mentioned, it is difficult to determine the factors affecting the emergence.

Aim

This study was carried out in Isparta to determine the prevalence, types and related factors of domestic violence in married or previously married women for lifetime and in the last year.

Materials and Methods

In this cross-sectional and population-based study; data were collected using a questionnaire and face to face interviews with 662 women. Analyzes were made using chi-square test and logistic regression analysis. Statistical significance level was accepted as $p < 0.05$.

Results

Twenty two point two percent of women had been subjected to violence in the past. Fifty four point four percent had been subjected to violence after getting married and 26.3% both before and after they got married. Three point five percent% of women had

been subjected to violence in the last year. For in the past, in any period of life, domestic violence was seen 2.0 times more common in those who resided in the district/village (%95 CI=1.3-3.0; $p < 0.01$); 3.5 times more common in those who were separated/widowed (%95 CI=1.5-8.1; $p < 0.01$); 3.8 times more common in those who stated that their spouse had another spouse (%95 CI=1.3-11.6; $p < 0.05$) and 2.4 times more common in those with had 4 or more children (%95 CI=1.1-5.0; $p < 0.01$). For in the last year. domestic violence was seen 5.2 times more common in those with had 4 or more children (%95 CI=1.8-15.4; $p < 0.01$).

Conclusion

In this study, lifetime and last year prevalence of violence experienced by women were lower than studies in Turkey. However, it is a fact that there is a phenomenon of domestic violence in the universe where the study is conducted and it continues. Women are often subjected to physical violence by their partners and more often after marriage. Having many children and being polygamy are important risk factors that increase the likelihood of a woman being subjected to violence. More sociological research and preventive studies are needed on the subject.

Keywords: Domestic violence, married women, Isparta, population-based study.

Giriş

Kadının sosyal statüsünde belirleyici olan birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler arasında; kadının şiddet görme ile ilgili durumunun ne olduğu da yer almaktadır (1). Kadına yönelik şiddet, küresel düzeyde önemini koruyan, önemli bir insan hakları ihlalidir ve ne yazık ki tüm dünyada yaygın toplumsal bir sorun olarak süregelmektedir. Kadının toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalmaya devam etmesi ülkemizin de önemli ve öncelikli sosyal sorunlarından birini oluşturmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) şiddeti; "sahip olunan güç ve erkin, kendine, başka bir kişiye, bir gruba veya bir topluma tehdit yoluyla veya kasıtlı uygulanması neticesinde, yaralanma, ölüm ve psikolojik zararlar sonuçlanan durum" olarak tanımlamaktadır (2). İstanbul Sözleşmesi olarak bilinen ve kadına yönelik şiddeti önleme konusunda ilk uluslararası insan hakları sözleşmesi olan, Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin

Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nde şiddet insan hakları ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak ele alınmış ve "ister kamusal ister özel alanda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar veya ıstırap veren veya verebilecek olan toplumsal cinsiyete dayalı her türlü eylem ve bu eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelir" şeklinde tanımlanmıştır (3). İngilizce literatürde geçen "domestic violence" ifadesinin karşılığı olarak Türkçe literatürde "aile içi şiddet" ifadesi daha yaygın olarak kullanılmakla birlikte; Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı'nda "ev içi şiddet" şeklinde tanımlanmış ve "Ev içi şiddet: Aile içerisinde, aile birliğinde veya daha önceki veya şu anki eşler veya ebeveynler arasında meydana gelen, failin aynı evi şu an veya daha önce şiddet mağduruyla paylaşmış paylaşılmadığına bakılmaksızın fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddetin bütün biçimleri" olarak kabul edilmiştir (4). Yukarıdaki tanım ve açıklamalardan anlaşıldığı üzere kadına yönelik şiddet yalnızca fiziksel şiddet değil, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet şeklinde ola-

bilmektedir. Ulusal yazında ve araştırmalarda kadına yönelik şiddet fiziksel şiddet, psikolojik/duygusal şiddet, cinsel şiddet ve ekonomik şiddet şeklinde dört alt türde sınıflandırılmaktadır.

Bir sorunla mücadelede sorunun yaygınlığının bilinmesi, bu alanda yürütülen ya da yürütülecek olan politika ve programların değerlendirilmesi bakımından önemli bir başlangıçtır. Sağlık kuruluşları ve emniyet güçlerine yapılan başvuruların, tüm olgular içindeki payının düşük olduğu bilindiğinden, kadına yönelik ev içi şiddetin sıklığını belirlemeye yönelik toplum tabanlı saha araştırmalarının verileri şiddetin gerçek sıklığını ortaya koymak açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle ulusal ve uluslararası ölçekte kadına yönelik şiddetin yaygınlığını belirleyen çalışmalar yapılmış ve yayınlanmıştır. Dünya Sağlık Örgütü'nün yayınladığı rapora göre; dünya çapında kadınların %35'i fiziksel ve/veya cinsel şiddete uğramaktadır. Bu rakam bazı ülke verilerinde %70'e kadar çıkabilmektedir (5). Avrupa Birliği (AB) üyesi otuz yakın ülkede 2014 yılında yapılan kapsamlı bir araştırmaya göre; her üç kadından birinin on beş yaşından itibaren fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldığı, son bir yıl içinde %8'inin şiddet gördüğü bildirilmiştir. Birleşmiş Milletlere göre gelişmekte olan ülkelerde yaşayan kadınların yarısından fazlasına eşi/partneri tarafından fiziksel şiddet uygulanmaktadır. Türkiye'de 2008 yılında T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğunda gerçekleştirilen ve 2009 yılında yayımlanan Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nda (6) kadınların %39'unun hayatının herhangi bir döneminde, %10'unun ise son bir yıl içinde fiziksel şiddete maruz kaldığı, evli kadınların %15'inin yaşam boyu eşinden cinsel şiddet gördüğü belirlenmiştir. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın yürütücüsü olduğu, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen ve 2015 yılında yayımlanan Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nda, kadınların %36'sının fiziksel şiddete, %12'sinin ise cinsel şiddete hayatlarının herhangi bir döneminde maruz kaldığı belirlenmiştir (7). Aynı araştırmada kadınların %8'inin fiziksel şiddet, %5'inin cinsel şiddetle son bir yıl içinde karşılaştığı bildirilmiştir. Gerek dünya ve AB'de gerekse Türkiye'deki çalışmaların sonuçları kadına yönelik şiddetin yaygın bir sorun olarak devam ettiğini göstermektedir.

Kadın üzerinde şiddetin birçok olumsuz etkisi olduğu bilinmektedir. Çoğunlukla psikolojik ve medikal sonuçlarıyla karşımıza çıkmakta, fiziksel olanlar bir süre sonra geçse bile psikolojik olarak kalıcı etkileri devam etmektedir. Fiziksel ve psikolojik şiddetin, kadının kendisini değersiz/yetersiz/beceriksiz hissetmesi, özsaygıda azalma ve korku gibi olumsuz etki-

leri olduğu, şiddet gören kadınların, daha çok fiziksel sağlık sorunları, depresyon ve kaygı sorunu yaşadıkları (8), psikolojik şiddetin bunlara ek olarak herhangi bir sorumluluk almama/alamama, duygusal ilişkilerde zorlanma, diğer bireylerle ilişki kurmada sorunlar yaşama, kişilik gelişiminde sorunlar, bedeniyle ilgili yanlış düşünceler, stresle ilişkili fiziksel şikayetler, intihar düşüncesi ve kendine bilerek zarar verme gibi olumsuz etkileri olduğu bildirilmektedir (9, 10).

Kadına yönelik ev içi şiddet çok boyutlu bir sorundur. Bireysel, çevresel ve toplumsal faktörlerden bahsedilse de ortaya çıkışı etkileyen faktörleri belirlemek zordur. Erken yaşta evlilik, kişilik bozuklukları, yoksulluk, çocuklukta şiddet görme ya da tanık olma, yakın çevrenin şiddeti olağan karşılaması hatta desteklemesi, geleneksel toplumsal cinsiyet kuralları şiddeti destekleyen durumlar bu faktörler arasında sayılmaktadır (11).

Bu çalışma Isparta'da evli ya da daha önce evlenmiş kadınlarda yaşam boyu ve son bir yıl içinde ev içi şiddetin yaygınlığını, türlerini ve ilişkili faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirildi.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın tipi, Evren ve Örnekleme

Kesitsel tipteki bu araştırma Isparta il genelinde evli kadınlarla yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın yapıldığı dönemde (Ocak- Eylül 2013) Isparta'da 15-49 yaş kadın nüfus 108.331 olup, evli kadın nüfusu tam olarak bilinmemektedir. Çeşitli araştırmalarda kadına yönelik aile içi şiddet sıklığı %35-%45 arasında bildirilmekle birlikte, bu konuda ulusal düzeyde yapılmış son kapsamlı araştırmada fiziksel şiddet sıklığı %36 olarak bildirilmiştir (7). Örnek büyüklüğü; Epi Info StatCalc (Versiyon: 7.2.3.1) Programında beklenen prevalans %36, sapma %5, %95 Güven Aralığında (GA), desen etkisi 2 alınarak 708 olarak belirlenmiştir. Tabakalı, küme örnekleme ve basit rasgele örnekleme yöntemleri kullanılarak 662 kadına ulaşılmıştır (Ulaşma düzeyi %94,3).

Örnek seçimi için, öncelikle yaşanılan bölgeye (yerleşim yerine) göre (il merkezi, ilçe merkezi ve köy nüfuslarına göre) tabakalama yapılmıştır. Tabakadaki ağırlıklarına göre il merkezi, ilçe merkezi ve köylerden ulaşılması gereken örnek büyüklüğü sayıları belirlenmiştir. İl ve ilçe merkezinde sokaklar birer küme olarak kabul edilerek, il merkezinde her mahalleden (44 mahalle) basit rasgele örnekleme yöntemi ile belirlenen birer küme olmak üzere il merkezinden 44 küme, ilçe merkezlerinde yine her sokak bir küme ve her mahalleden birer küme olmak üzere 18 küme ve her ilçenin köyleri benzer şekilde kümelerle ayrılarak köylerden

18 küme olmak üzere, toplam 76 kümede örneğe ulaşılmıştır. Her yerleşim yerinde ulaşılabilecek kümelerin belirlenmesinde basit rasgele örnekleme yöntemi kullanıldı. Küme büyüklükleri 15-49 yaş evli olan 10 kadından (en az 9- en fazla 14) oluşmaktadır.

Araştırmaya dahil edilme kriterleri; son 6 aydır Isparta il sınırları içinde ikamet etmiş, kadın, evli ya da daha önce evlenmiş olmak ve araştırmaya katılmayı kabul etmektir. Dışlama kriteri; 6 aydan daha kısa süredir Isparta il sınırlarında yaşamak, hiç evlenmemiş olmak.

Veri Toplama Araçları

Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan bir anket formu ile yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Anket, bağımsız değişkenler olan; ikamet edilen yer, göç durumu, yaş, eğitim durumu, medeni durum, aile yapısı, gelir düzeyi algısı, çalışma durumu, ilk evlilik yaşı, akraba evliliği yapmış olma durumu, eşinin başka bir eşinin daha olması durumu, eşinin yaşı, eşinin eğitim ve çalışma durumu, çocuk sahibi olma durumu, yaşayan çocuk sayısı, engelli çocuğa sahip olma, eşler arası yaş ve eğitim farkını sorgulayan sorularla, bağımlı değişken olan yaşam boyu ve son bir yıl içinde ev içi şiddet görme durumunu sorgulayan soruları içermektedir. Kadının geçmişte (yaşam boyu) ve son bir yıl içinde maruz kaldığı şiddetin türünü, zamanını ve kim tarafından uygulandığını sorgulayan sorulara da yer verilmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Analizler bilgisayar ortamında, Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı olan SPSS 22.0 ile yapılmış, kategorik değişkenler için sayı ve yüzde dağılımları verilmiştir. Bağımlı değişkenle bağımsız değişkenlerin ilişkisini değerlendirmede ki-kare testi ve çok değişkenli analiz olarak lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. İstatistik açıdan anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak alınmıştır.

Ki-kare testi yapılırken, hücrelerde gözlenen değerlerin beklenen değerleri sağlamadığı durumlarda, gruplar arasındaki fark Fisher'in kesin testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Lojistik modele tek değişkenli analizlerde anlamlı bulunan değişkenler alınmıştır. Model uyumu için Hosmer-Lemeshow testi kullanılmıştır. Bu testin istatistik anlamlılık bakımından $p > 0,05$ olduğu durumlar öngörü durumu yüksek olan modeller olarak kabul edilmiştir (12). Sonuçlar Odds Oranı (Odds Ratio, OR) ve %95 GA ile verilmiştir.

Etik

Araştırma Helsinki Deklerasyonuna uygun olarak

yürütülmüştür. Araştırma öncesi Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan Etik Kurul Onayı (15.08.2012- 12.83 No'lu Karar) ve Isparta Valiliği'nden çalışma için izin alınmıştır. Anket öncesi araştırma grubuna çalışmanın amacı, elde edilecek verilerin bilimsel bir araştırmada kullanılacağı ve bireysel değerlendirme yapılmayacağı ile ilgili bilgiler verilerek, katılımcıların yazılı onamaları alınmıştır.

Kısıtlılıklar

Bu araştırma Isparta il genelinde gerçekleştirildiğinden, araştırmada elde edilen sonuçlar Isparta'ya özgüdür ve ülke genelinden farklılıklar gösterebilir. Araştırma kesitsel tipte olduğundan, neden-sonuç ilişkisi açısından, kesitsel araştırmaların sahip olduğu kısıtlılıkları barındırmaktadır. Bu tür araştırmalarda sonuç ve etken eş zamanlı değerlendirildiğinden hangisinin önce geldiğini belirlemek bazı durumlarda güçleşebilmektedir. Nedenlilikle ilgili yorumlar bu kısıtlılık göz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir. Ankette yer alan geçmişle ilgili bazı sorularda cevaplar hafıza faktörü nedeniyle araştırmaya katılan kadınlar tarafından eksik ya da yanlış hatırlanmış olabilir.

Bulgular

Sosyodemografik Özellikler

Araştırma grubunun %52,4'ü (n=347) il merkezinde ikamet etmektedir. Yüzde 61,6'sı (n=408) 35 yaş ve üstünde, %47,6'sı (n=315) lise ve üstünde eğitim almıştır. Yüzde 92,9'u (n=615) halen evlidir ve %79,8'i (n=528) çekirdek ailede yaşamaktadır. Yüzde 28,2'si (n=187) gelir getiren bir işte çalışmaktadır ve %35,5'inin gelir düzeyi algısı iyi/çok-iyi düzeydedir (Tablo 1).

Evlilik ve Eşle İlgili Özellikler

Araştırma grubundaki kadınların %27,9'u (n=185) 18 yaş ve altındayken ilk evliliğini yapmıştır. Evliliklerin %19,9'u akraba evliliğidir ve % 87,2'sinde (n=577) erkek kadından büyüktür. Kadınların %62,8'inin (n=416) eşi ile arasındaki yaş farkı 5 yıl ya da daha azdır. Kadınların %91,8'i (n=608) çocuk sahibidir ve %5,6'sının 4 veya daha fazla çocuğu bulunmaktadır. Eşler arası eğitim farkı bakımından %7,6'sında (n=50) kadın erkekten daha fazla eğitilmişken, %29,8'inde (n=197) erkek kadından daha eğitilmiştir. Kadınların %2,3'ü eşinin başka bir eşinin daha olduğunu belirtmiştir (Tablo 2).

Ev İçi Şiddet Görme Durumu ile İlgili Özellikler

Kadınların %22,2'si (n=147) geçmişte (yaşam boyu) şiddete maruz kalmış, %54,4'ü evlendikten sonra, %29,3'ü hem evlenmeden önce hem de evlendikten

sonra şiddet görmüştür. Başka bir ifade ile hayatının herhangi bir döneminde şiddet görmüş olan kadınların %83,7'si (n=123) evlilik hayatı sırasında da şiddet görmüştür. Kadınların geçmişte maruz kaldığı şiddetin %74,1'i (n=109) fiziksel, %59,2'si (n=87) duygusal, %24,5'i (n=36) ekonomik, %6,8'i (n=10) cinsel şiddettir. Kadınlara geçmişte şiddet uygulayanların %82,3'ü (n=121) kadının partneridir (eşi ya da erkek arkadaşı). Şiddet türlerinden her ikisine (%6,6; n=44), üçüne (%2,7; n=18) ve dördüne (%0,8; n=5) birden maruz kalmış kadınlar bulunmaktadır.

Kadınların %3,5'i (n=23) son bir yıl içinde şiddet görmüştür. Maruz kalınan şiddetin %65,2'si (n=15) fiziksel, %56,5'i (n=13) duygusal, %21,7'si (n=5) ekonomik, %4,4'ü (n=1) cinsel şiddettir. Vakaların %95,7'sinde (n=22) şiddeti uygulayan kadının eşidir (Tablo 3).

Geçmişte ve son bir yıl içinde aile içi şiddete uğramış olma durumlarının kadınların sosyodemografik özelliklerine göre dağılımı Tablo 1'de, evlilik ve eşle ilgili

özelliklere göre dağılımı Tablo 2'de görülmektedir.

İlçede yaşayanlar, ilköğretim ve altında eğitim almış olanlar, eşi ölmüş/ayrılmış olanlar, tek ebeveynli ailelerde yaşayanlar, gelir algısı kötü/orta olanlar arasında geçmişte şiddet görmüş olma sıklığı diğerlerinden yüksektir (sırasıyla $p<0,001$, $p<0,01$, $p<0,001$, $p<0,001$ ve $p<0,05$). Akraba evliliği yapmış olanlar, eşinin kendisinden başka bir eşi daha olduğunu ifade edenler, eşi 40 yaşın üstünde olanlar, eşi ilköğretim ve altında eğitim almış olanlar, 4 ve daha fazla çocuk sahibi olanlar arasında geçmişte şiddet görmüş olma düzeyi diğerlerinden yüksektir (sırasıyla $p<0,01$, $p<0,01$, $p<0,05$, $p<0,05$ ve $p<0,01$).

İlçede yaşayanlar ve gelir algısı kötü/orta olanlar arasında son bir yıl içinde şiddet görmüş olma düzeyi diğerlerinden yüksektir (sırasıyla $p<0,05$ ve $p<0,05$). Eşinin kendisinden başka bir eşi daha olduğunu ifade edenler ve 4 ve daha fazla çocuk sahibi olanlar arasında son bir yıl içinde şiddet görmüş olma düzeyi diğerlerinden yüksektir (sırasıyla $p<0,05$ ve $p<0,01$).

Tablo 1

Araştırma Grubunun Sosyo-demografik Özellikleri ve Ev İçi Şiddet Görme Durumunun Dağılımı

Özellikler	Sayı	%1	Ev İçi Şiddet Görme Durumu				
			Yaşam boyu		Son bir yıl içinde		
			Sayı	% ²	Sayı	% ²	
İkamet edilen yer	İl merkezi	347	52,4	54	15,6	7	2,0
	İlçe merkezi/Köy	315	47,6	93	29,5***	16	5,1*
Göç durumu	Göçle gelmiş	100	15,1	28	28,0	17	3,0
	Yerli	562	84,9	119	21,2	6	6,0
Yaş grubu	15-34	254	38,4	48	18,9	11	4,3
	35-49	408	61,6	99	24,3	12	2,9
Eğitim durumu	İlköğretim ve altı	347	52,4	95	27,4	14	4,0
	Lise ve üstü	315	47,6	52	16,5**	9	2,9
Medeni durum	Evli	615	92,9	123	20,0	20	3,3
	Eşi ölmüş/ayrılmış	47	7,1	24	51,1***	3	6,4
Aile yapısı	Çekirdek aile	528	79,8	104	19,7	18	3,4
	Geniş aile	112	16,9	31	27,7	4	3,6
	Tek ebeveynli aile	22	3,3	12	54,5***	1	4,5
Çalışma durumu	Çalışıyor	187	28,2	107	22,5	18	3,8
	Çalışmıyor	475	71,8	40	21,4	5	2,7
Gelir düzeyi algısı	Kötü/Orta	427	64,5	105	24,6	19	4,4
	İyi/Çok iyi	235	35,5	42	17,9*	4	1,7*
Toplam	662	100,0	147	22,2	23	3,5	

¹Kolon yüzdesi, ²Satır yüzdesi, * $p<0,05$, ** $p<0,01$, *** $p<0,001$

Tablo 2

Araştırma Grubunun Evlilik ve Eşle İlgili Özellikleri ve Ev İçi Şiddet Görme Durumunun Dağılımı

Özellikler		Sayı	% ¹	Ev İçi Şiddet Görme Durumu			
				Yaşam Boyu		Son bir yılda	
				Sayı	% ²	Sayı	% ²
İlk evlilik yaşı	18 yaş ve altı	185	27,9	47	25,4	9	4,9
	18 yaş üstü	477	72,1	100	21,0	14	2,9
Akraba evliliği	Yok	530	80,1	105	19,8	16	3,0
	Var	132	19,9	42	31,8**	7	5,3
Eşinin başka eşi olma durumu	Yok	647	97,7	138	21,3	21	3,2
	Var	15	2,3	9	60,0**	2	13,3*
Eşinin yaşı ³	20-39	295	46,0	51	17,3	10	3,4
	40 ve üstü	347	54,0	88	25,4*	12	3,5
Eşinin eğitim durumu	İlköğretim ve altı	245	37,0	64	26,1	10	4,1
	Lise ve üstü	417	63,0	83	19,9*	13	3,1
Eşinin çalışma durumu	Çalışıyor	595	89,9	132	22,2	575	96,6
	Çalışmıyor	67	10,1	15	22,4	64	95,5
Çocuk sahibi olma durumu	Var	608	91,8	135	22,2	21	3,5
	Yok	54	8,2	12	22,2	2	3,7
Yaşayan çocuk sayısı ⁴	1-3	574	94,4	120	20,9	16	2,8
	4 ve üstü	34	5,6	15	44,1**	5	14,7**
Engelli çocuğa sahip olma	Var	12	1,8	5	41,7	1	8,3
	Yok	650	98,2	142	21,8	22	3,4
Eşlerden yaşça büyük olan	Kadın büyük	21	3,1	3	14,3	0	0,0
	Aynı yaşta	64	9,7	18	28,1	1	1,6
	Erkek büyük	577	87,2	126	21,8	22	3,8
Eşler arası yaş farkı	Aynı/5 yıldan az	416	62,8	89	21,4	12	2,9
	5-10 yıl	202	30,5	49	24,3	10	5,0
	10 yıldan fazla	44	6,7	9	20,5	1	2,3
Eşler arası eğitim farkı	Kadın daha eğitilmiş	50	7,6	10	20,0	1	2,0
	Kadın ve erkek eşit	415	62,7	91	21,9	17	4,1
	Erkek daha eğitilmiş	197	29,8	46	23,4	5	2,5
Toplam	662	100,0	147	22,2	23	3,5	

¹Kolon yüzdesi, ²Satır yüzdesi, ³eşi ölmüş 20 kadın hariç (n=642), ⁴çocuğu olmayan 54 kadın hariç (n=608), *p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

Tek değişkenli analizlerde geçmişte (yaşam boyu) ve son bir yıl içinde aile içi şiddet görme ile ilişkili bulunan değişkenler için ayrı ayrı oluşturulan çoklu regresyon modelleri uyumlu bulunmuş ve elde edilen sonuçlar Tablo 4'de sunulmuştur. Geçmişte aile içi şiddete uğrama durumu; ilçe/köy'de ikamet edenlerde il merkezinde ikamet edenlere göre 2,0 kat (%95 GA=1,3-3,0; p<0,01); ayrılmış/eşi ölmüş olanlarda evli olanlara

göre 3,5 kat (%95 GA=1,5-8,1; p<0,01); eşinin başka eşi olduğunu belirtenlerde, olmayanlara göre 3,8 kat (%95 GA=1,3-11,6; p<0,05) ve 4 ve daha fazla çocuğu olanlarda olmayanlara göre 2,4 kat (%95 GA=1,1-5,0; p<0,01) daha fazla görülmüştür. Son bir yıl içinde aile içi şiddete uğrama durumu; 4 ve daha fazla çocuğu olanlarda olmayanlara göre 5,2 kat (%95 GA=1,8-15,4; p<0,01) daha fazla görülmüştür.

Tablo 3

Araştırma Grubunun Ev İçi Şiddet Görme Durumu İle İlgili Özellikleri

Özellikler	Sayı	%	
Yaşam boyu şiddet görme durumu ¹ (Tüm grupta; n=662)	Şiddet görmüş	147	22,2
	Şiddet görmemiş	515	77,8
Şiddetin zamanı ² (Geçmişte şiddet görenler arasında) (n=147)	Evlenmeden önce	24	16,3
	Evlendikten sonra	80	54,4
	Her iki dönemde de	43	29,3
Şiddetin türü ² (Geçmişte şiddet görenler arasında) (n=147)	Fiziksel	109	74,1
	Duygusal	87	59,2
	Ekonomik	36	24,5
	Cinsel	10	6,8
Şiddeti uygulayan kişi ² (Geçmişte şiddet görenler arasında) (n=147)	Partner (eş/erkek arkadaş)	121	82,3
	Kendi ailesinden (Anne/Baba/Kardeş vb.)	72	49,0
	Eşinin ailesinden (Kayın-baba/valide/ birader vb.)	10	6,8
	Diğer	7	4,8
Son bir yılda şiddet görme durumu ¹ (Tüm grupta; n=662)	Şiddet görmüş	23	3,5
	Şiddet görmemiş	639	96,5
Şiddetin türü ³ (son bir yılda şiddet gören arasında) (n=23)	Fiziksel	15	65,2
	Duygusal	13	56,5
	Ekonomik	5	21,7
	Cinsel	1	4,3
Şiddeti uygulayan kişi ³ (son bir yılda şiddet görenler arasında) (n=23)	Partner (eş)	22	95,7
	Kendi ailesinden biri (Anne/Baba/Kardeş)	1	4,4
	Eşinin ailesinden biri (Kayınbaba/Kayınvalide/ Kayınbirader)	0	0,0
	Diğer	1	4,4

¹Araştırma grubunda bulunan 662 kadın arasında.

²Yaşam boyu şiddet gören 147 kadın arasında; ³ Son bir yılda şiddet göre 23 kadın arasında hesaplanan yüzdelerdir. Bazı kadınlara birden fazla şiddet türü uygulanmış olduğundan ve şiddet bazı durumlarda birden fazla kişi tarafından uygulandığından yüzdeler toplamı %100,0'dan fazla olabilir.

Tartışma

Bu çalışmada Akdeniz Bölgesi'nin iç-batı kesiminde yer alan Isparta ilinde evli kadınların yaşam boyu ve son bir yılda ev içi şiddete maruz kalma yaygınlığı belirlenmiş ve ilişkili faktörler incelenmiştir. Kadına yönelik şiddet, ne yazık ki Türkiye'de her zaman gündemin ön sıralarında yer almıştır. Son zamanlarda medyada yer alan kadın cinayetleri ile birlikte, İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanması yönünde eylemler yapılmıştır. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla İstanbul'da imzaya açılan ilk uluslararası sözleşmeye, ilk imza koyan ve onaylayan Türkiye'de bu eylemler konunun halen sıcaklığını koruduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada evli/daha önce evlenmiş kadınların %22,2'sinin yaşam boyu, %3,5'inin son bir yıl içinde ev içi şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Yaşam boyu fiziksel şiddet ise kadınların %16,5'inde görülmüştür. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın yürütücülüğünde, Hacettepe Üniversitesi ile Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından yapılan son kapsamlı ulusal çalışmanın raporuna göre Türkiye genelinde kadınların %36'sı hayatının belli bir döneminde, fiziksel şiddete maruz kalmıştır (7). İki bin dokuz yılında yayımlanan benzer çalışmada bu sıklık %39 olarak tespit edilmiştir (6). Bu çalışmaların raporlarında kadınların son bir yıl içinde maruz kaldığı fiziksel şiddet yaygınlığı 2014'de %15, 2008'de %11 olarak belirlenmiştir (6,

Tablo 4

Araştırma Grubunun Yaşam Boyu ve Son Bir Yılda Ev İçi Şiddet Görme Durumlarını Etkileyen Etmenleri İnceleyen Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

Modele alınan değişkenler	Ev içi şiddet görme durumu Odds Oranı (%95 Güven Aralığı)	
	Yaşam Boyu	Son bir yılda
Yaşanılan yer (Referans=İl merkezi, Risk= ilçe/köy)	2,0 (1,3-3,0)**	2,4 (0,9-6,1)
Eğitim durumu (Referans=Lise ve üstü, Risk=ilköğretim ve altı)	1,5 (0,9-2,4)	a
Medeni durum (Referans= Evli, Risk= Ayrılmış/eşi ölmüş)	3,5 (1,5-8,1)**	a
Aile tipi (Referans= Çekirdek aile/Geniş, Risk=Tek ebeveynli)	1,3 (0,4-4,2)	a
Gelir algısı (Referans=Çok iyi/iyi, Risk= Orta/Kötü)	1,4 (0,9-2,2)	2,7 (0,9-8,0)
Akraba evliliği (Referans=yok, Risk=var)	1,5 (0,9-2,3)	a
Eşinin başka eşi olma durumu (Referans= yok, Risk=var)	3,8 (1,3-11,6)*	4,6 (0,9-22,5)
Eşin yaşı (Referans= 39 ve altı, Risk=40 ve üstü)	1,4 (0,9-2,1)	a
Eşin eğitim durumu (Referans=Lise ve üstü, Risk=ilköğretim ve altı)	0,8 (0,5-1,3)	a
Çocuk sayısı (Referans=4 çocuk altı, Risk= 4 ve üstü)	2,4 (1,1-5,0)**	5,2 (1,8-15,4)**
Sabit	0,088***	0,008***
Uyarlanmış R ² (Nagelkerke)	0,140	0,103
Model Uyumu (Hosmer-Lemeshow) p değeri	0,406	0,988

^aTek değişkenli analizlerde anlamlı bulunmadığından modele alınmamıştır.

*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001 a Tek değişkenli analizlerde anlamlı bulunmadığından modele alınmamıştır.

*p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

7). Elli altı ilden veri toplanarak gerçekleştirilen diğer bir kapsamlı çalışmada, Türkiye genelinde kadınların %35'inin, doğu örnekleminde ise %40'ünün en az bir kez fiziksel şiddete maruz kalmış olduğu tespit edilmiştir (13). Kadın Danışma Merkezi tarafından dokuz merkezde yürütülmüş bir çalışmada ise; kadınların %48'inin fiziksel şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir (14). Türkiye'de 2000 yılından sonra yapılan bölgesel çalışmalarda; kadınların hayatlarının herhangi bir döneminde maruz kaldıkları şiddet için tespit edilen yaygınlıklar; Edirne'de %61 (15), Sivas'ta %57 (16), yine Sivas'ta başka bir çalışmada %41 (17), Denizli'de %53 (18), İstanbul'da üç ayrı çalışmada %40, %44 ve %68 (19, 20, 21), Eskişehir'de %36 (22), başka bir çalışmada %43 (23) olarak bildirilmiştir. Evli kadınlar üzerinde yapılan bir çalışmada kadınların %41'inin fiziksel şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir (24). Yukarıda detayları verilen ve ulusal ve bölgesel çalışmalarda kadına yönelik şiddet yaygınlığı için %36-68 aralığında belirlenen değerlerdeki farklılıklar evren özelliklerinden kaynaklanabileceği gibi, araştırmanın yapıldığı zaman ve araştırmanın yönteminden de kaynaklanıyor olabilir. Bu araştırmanın sonucunda belirlenen evli/evlenmiş kadınlara yönelik ev içi şiddet sıklığı, yaşam boyu ve son bir yıl içinde maruz kalınan şiddet bakımından ulusal ve bölgesel çalışmalarda bildirilen değerlerden daha düşüktür. Bu durumun iki

sebebi olabilir. Birincisi; gerçekten Isparta'da kadınlar ev içi şiddete daha az maruz kalıyor olabilirler. Altınay ve Arat ulusal ölçekli kapsamlı çalışmalarında, doğu örneklemini ile batı örneklemini arasında şiddete maruz kalma bakımından farklılıklar olduğunu ve doğu örneklemindeki kadınların daha yüksek düzeyde şiddete uğradığını belirlemişlerdir (13). Isparta Akdeniz Bölgesi'nin ve Türkiye'nin iç batısında yer alan bir şehir olarak batının özelliklerini taşıdığından şiddet yaygınlığı düşük bulunmuş olabilir. İkinci neden; aslında var olan şiddet olgusu araştırmaya katılan kadınlar tarafından tam olarak dile getirilmemiş olabilir. Her ne kadar çalışmanın verileri toplanırken mahremiyete özen gösterilmiş, mümkün olduğunca kadınlarla yalnız görüşülmüş olsa da ev içi şiddet gibi bir olgunun paylaşılması kolay değildir. Ülkemizde evlilikte yaşanan sorunlar mahrem kabul edilmekte ve çok yakın kişilere dahi zor anlatılabilmektedir. Şiddete maruz kalan kadın da durumu söylemekten çekinmekte, yaşadığı olayın başkaları tarafından bilinmesini çoğu zaman istememekte, çevresi tarafından da sessiz kalması tavsiye edilmektedir (20). Isparta gibi halen geleneksel değerlerin hakim olduğu, orta ölçekli bir şehirde (25) yapılmış olan bu çalışmada araştırmaya katılan kadınlar şiddet olgusunu tam dile getirememiş olabilirler.

Bu çalışmada yaşam boyu ve son bir yıl içinde şid-

det görmüş kadınlara en çok partnerleri (eş/erkek arkadaşları) tarafından şiddet uygulandığı tespit edilmiştir. Literatürdeki çalışmalar da şiddet içeren eylemlerin çoğunun kadınların yakın sosyal çevrelerindeki erkekler, genellikle de eş/partner ve eski eşler/partnerler tarafından uygulandığını göstermektedir.

Türkiye'de kadına yönelik şiddetin kökleri namus kavramına dayandırılmaktadır (26). Kadının ailesinin onaylamadığı biriyle duygusal bir ilişkiye girmesi, sevdiği kişiyle evden kaçması, evli bir kadının başka bir kişiyle birlikte olmak için kocasını terk etmesi, evlilik dışı ilişkiye girmesi ve hamile kalması gibi durumlar namus meselesi olmakta, böyle bir durumda toplum namus dayattığı ahlak kurallarına uymayan kadınların şiddet görmesi ya da cinayete kurban gitmesi meşru sayılmaktadır (26). Bu durumda fail doğal olarak kadının partneri olmaktadır.

Şiddet görme ile ilişkili bulunan değişkenler incelendiğinde; ilçe/köyde yaşayanlarda, ilköğretim ve altında eğitim alanlarda, ayrılmış/eşi ölmüş olanlarda, tek ebeveynli ailelerde yaşayanlarda, gelir algısı orta/kötü olanlarda, akraba evliliği yapmış olanlarda, eşinin başka bir eşinin daha olduğunu söyleyenlerde, eşi 40 yaş ve üstünde olanlarda, eşi ilköğretim ve altında eğitim almış olanlarda, 4 ve daha fazla çocuğu olanlarda hayatının herhangi bir döneminde şiddet görme yaygınlığı yüksek bulunmuştur. Ancak ileri analizlerde, ilçe/köyde ikamet etmenin, ayrılmış/eşi ölmüş olmanın, eşinin başka bir eşinin daha olması durumunun ve 4 ve üstünde çocuk sahibi olmanın yaşam boyu şiddet görmeye ilişkili anlamlı risk oluşturduğu belirlenmiştir.

İlçe/köyde ikamet edenlerin, il merkezine göre 2 kat daha fazla yaşam boyu şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet çalışmasının 2008 verilerinde (6) kırsal alanda yaşamın herhangi bir döneminde şiddet görme sıklığı %47 iken, kentte %40; 2014 verilerinde (7) bu rakamlar kırsalda %39 ve kentte %37 olarak bildirilmiştir ve her iki çalışmada da büyük farklılıklar olmamakla birlikte, şiddet olgularının görülme düzeyi kırsal alanda kente göre daha yüksektir. Bu çalışmanın sonuçları ulusal düzeyde yapılan çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Ancak Altınay ve Arat çalışmalarında (13) kentte oturan kadınlarda ilçelere göre fiziksel şiddete maruz kalma düzeyinin yüksek olduğunu bulmuş ve bunu kentte oturan kadınların şiddeti daha kolay ifade edebiliyor olmasına ve farkındalıklarının yüksekliğine bağlamışlardır. Bu çalışmada ilçe ve köylerde kente göre daha yüksek düzeyde şiddet olgusuna rastlanmasının nedenleri; ülkemizde olduğu gibi çalışmanın yapıldığı Isparta'da da, özellikle kırsal kesimde belirginleşen, kadının toplumsal hayatında etkili ata-

erkil aile düzeni, erkeğin aile içindeki sorgulanamaz otoritesi ve kadının erkekten dayak yemesinin pek çok aile için kabul edilebilir bir durum olması olabilir (27).

Çalışmada ayrılmış/eşi ölmüş olan kadınlar evli olanlara göre 3,5 kat daha fazla şiddet görmüştür. Altınay ve Arat araştırmalarında (13) kocalarından boşanmış veya ayrılmış kadınlarda fiziksel şiddet deneyiminin %78 gibi oldukça yüksek düzeyde yaşandığını bildirmişlerdir. Türkiye'de hem 2009'da hem de 2015'de yayımlanmış olan Kadına Yönelik Şiddet çalışmalarında (6, 7) boşanmış ya da ayrı yaşayan kadınlarda (sırasıyla %73 ve %74), yaşamlarının bir döneminde fiziksel şiddet görme sıklığı evli kadınlardan (sırasıyla %38 ve %34) yaklaşık iki kat yüksektir. Buradan anlaşıldığı üzere, kadınların bir kısmı şiddet gördüğünde boşanma veya ayrılma yoluna gitmekte böylece erkekten uzaklaşmaktadır. Bu durumun bir diğer nedeni, sürmekte olan bir evlilikte yaşanan şiddetin dillendirilmesinin daha zor olması, başka bir ifade ile bitmiş bir birliktelikte yaşanmış şiddet olayının daha rahat ifade edilmiş olması olabilir.

Bu çalışmada kadınların %2,3'ü eşinin başka bir eşinin daha olduğunu belirtmiştir. Böyle bir durumda kadının hayatının herhangi bir döneminde şiddete maruz kalma düzeyi, ileri analizlerde anlamlı biçimde diğer kadınlardan 3,8 kat yüksek bulunmuştur. Birden fazla sayıda kadının evliliğe dahil olması ve bazen de bir üreme stratejisi olarak tanımlanan çokeşlilik (poligami) hangi koşulda olursa olsun ataerkil bir uygulamadır (28). Dünyada poligaminin en sık görüldüğü bölge Afrika olmak üzere, Ortadoğu ve Güney Asya'da da görülmekte ve erkek nüfusta %17-30 arasında rastlanmaktadır (29). Arap ülkelerindeki Müslüman erkek nüfusta %2-12 oranında olduğu bildirilmiştir (30). Türkiye'de 1924-25 yıllarında hakimden özel izin alma şartına bağlanan çok eşlilik, 17 Şubat 1926 yılında kabul edilen Medeni Kanun ile yasaklanmıştır (31). İki bin on sekiz yılına ait Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması'nda halen evli kadınların %2'sinin eşlerinin birden fazla eşi olduğu tespit edilmiştir (32). Çok eşliliğin Doğu Anadolu Bölgesi'nde ve sınır-ötesi veya sınır evliliklerinin yaygın olduğu Güneydoğu Anadolu Bölgesinde %10'a kadar yükseldiği bildirilmektedir (33, 34). Bu çalışmada eşinin başka bir eşi daha olduğunu ifade edebilen kadınların oranı Türkiye ortalamasıyla benzerdir. Çok eşliliğin, erkek çocuk arayışı, çocuk sayısını artırma, yeni akrabalıklar kurarak güç ve iktidarını pekiştirmek, kan davasını çözmek, ölen eşin erkek kardeşi ile evlenerek (levirat) bakıma ve ekonomik desteğe muhtaç kadını ve çocuklarının aile içinde kalmasını sağlamak, genç kadın değiş-tokuşu (berdel) yoluyla evlenme çağında olan ancak parası

olmayan erkeklerin evlenebilmesinin yolunu açmak, resmi olarak evlenme yaşına erişmemiş kızları kuma olarak "kayıt dışı" evlendirerek evlilik yaşına dair yasal engeli aşmak gibi birçok sebebi olduğu bildirilmektedir (35). Çok eşlilik ve bununla ilişkili aile içi ilişkiler kadının statüsünü önemli ölçüde belirleyen, etkileyen bir durumdur. Çok eşlilik ile kadın istismarının iç içe geçmiş kavramlar olarak karşımıza çıktığı, bu tür evliliklerde aile içi şiddetin daha yüksek düzeyde olduğu, fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalmak, diğer eşin gördüğü şiddete tanık olmak ve bazen de kadınların birbirlerine şiddet uygulaması şeklinde durumların görülebildiği bildirilmektedir (35). Yasak olmasına rağmen ülkemizde hala çok eşlilik görülmektedir ve konunun üzerinde akademisyenlerce daha çok çalışılmasına ihtiyaç vardır.

Bu çalışmada 4 ve üstünde çocuk sahibi olan kadınların daha az çocuğu olan kadınlara göre 2,4 kat daha fazla yaşam boyu şiddet gördüğü belirlenmiştir. İleri analizlerde, son bir yılda görülen şiddet ile ilişkili tek parametre 4 ve üstünde çocuk sahibi olmak olarak belirlenmesi düşündürücüdür. Üstelik son bir yılda 4 ve üstünde çocuğa sahip kadınlar, olmayanlara göre 5,2 kat daha fazla şiddet görmüştür. Hem yaşam boyu için hem de son bir yıl içinde görülen şiddet ile ilişkili değişkenlerden Odds Oranı en yüksek parametre 4 ve üstünde çocuk sahibi olmaktır. Çalışmalar çok çocuklu ailelerde ev içi şiddetin daha yaygın olduğunu bildirmektedir (2, 36, 37). Bunun nedeni uzun süredir çok çocuğa sahip olmanın yarattığı stresin şiddet riskini artırma olasılığına bağlanmıştır. Şiddet gören kadın üreme sağlığı ve çocuk sahibi olma ile ilgili konularda fikrini kolayca paylaşamayacağından istemediği sayıda ve çok çocuk sahibi olmuş da olabilir. Bu çalışma kesitsel tipte bir araştırma olduğundan, risk faktörleri ve sonuç aynı anda incelenmiştir ve sonuçlar yorumlanırken bu durum göz önünde bulundurulmalıdır. Başka bir ifade ile çok çocuk sahibi olmak ev içi şiddeti ortaya çıkarmış olabileceği gibi, kadının ev içi şiddete maruz kalması çok sayıda çocuk sahibi olmasını da beraberinde getirmiş olabilir.

Sonuç

Kadının statüsünün önemli belirleyicilerinden biri olan ev içi şiddet ile ilgili olarak, Isparta ilinde evli kadınlar da gerçekleştirilen toplum tabanlı bu çalışmada, kadınların yaşam boyu ve son bir yılda maruz kaldıkları şiddet yaygınlığı Türkiye genelindeki çalışmalardan düşük bulunsun da çalışmanın yapıldığı evrende ev içi şiddet olgusunun var ve devam ettiği yadsınmaz. Kadınlar sıklıkla evlendikten sonra ve partnerleri tarafından ve sıklıkla da fiziksel şiddete maruz kalmıştır. Ancak duygusal şiddet yaygınlık olarak neredeyse

çok yakın değerlerle fiziksel şiddeti izlemektedir ve göz ardı edilemez düzeydedir. Yasal olmamasına rağmen birden fazla kadınla evlilik araştırma evreninde de mevcuttur ve bu durumda olan kadınlar daha çok ev içi şiddet görmüştür. Çok eşlilikle ilgili daha çok sosyolojik araştırmaya ve önleyici çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Çok çocuk sahibi olmak kadının şiddet görmüş olma ihtimalini artıran bir risk faktörüdür. Kadının çocuk sayısı, başka bir ifade ile üreme sağlığı üzerindeki karar verebilme yetisi kadının statüsünün önemli belirleyicilerindedir. Kaç çocuk sahibi olacağına karar veremeyen kadının statüsü ev içi şiddetle birlikte daha fazla zarar görmektedir.

Kaynaklar

1. Akın A. Kadının Statüsü ve Sağlığı İle İlgili Gerçekler. 1. Baskı. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü; 2008.
2. World Health Organization (WHO). World report on violence and health. Vol. 51, Geneva: WHO; 2002.
3. Kırbaş Canikoğlu S. Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat (İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun). Ankara Barosu Dergisi 2015; 3: 356-378.
4. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2016-2020). Ankara: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü; 2016.
5. World Health Organization (WHO). Global and regional estimates of domestic violence: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence. Geneva: WHO; 2013.
6. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. Ankara: T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı; 2009.
7. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. Ankara: T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı; 2015.
8. Hurwitz EJH, Gupta J, Liu R, Silverman JG, Raj A. Intimate partner violence associated with poor health outcomes in U.S. South Asian women. Journal of Immigrant and Minority Health 2006;8:251-61.
9. Uluocak Ş, Gökulu G, Bilir O, Karacık NE, Özbay D. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Kadına Yönelik Şiddet. Edirne: Paradigma Akademisi; 2014.
10. Akkaş İ, Uyanık Z. Kadına Yönelik Şiddet. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi 2016;6(1):32-42.
11. Owen Korkut F, Owen DW. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. In: Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü; 2008. p. 21-36.
12. Hayran M, Hayran M. Sağlık Araştırmaları İçin Temel İstatistik. Ankara: Omega Yayınları; 2011.
13. Altınay AG, Arat Y. Türkiye'de kadına yönelik şiddet. İstanbul: Punto Baskı Çözümleri; 2007.
14. Ayaz R, Çıra F, Kara İ. Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluşturma Projesi. Ankara: Kadın Dayanışma Vakfı, Dunet Baskı; 2007.
15. Sahin EM, Yetim D, Oyekcin DG. Rate of intimate partner violence against women and attitudes of women towards violence in Edirne Turkey. Cumhuriyet Medical Journal 2012;40(2):41-8.

16. Akyüz G, Kuğu N, Doğan O, Özdemir L. Bir psikiyatri polikliniğine başvuran evli kadın hastalarda aile içi şiddet, evlilik sorunları, başvuru yakınması ve psikiyatrik tanısı. *Yeni Symposium* 2002;40(2):41-48.
17. Güler N, Tel H, Özkan Tuncay F. Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 2005;27 (2): 51 – 56.
18. Kocacık F. Ailede kadına yönelik şiddet: Denizli ili örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 2009;6(2):24-43.
19. Hidiroğlu S, Topuzoğlu A, Ay P, Karavuş M. Kadın ve çocuklara karşı fiziksel şiddeti etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi: İstanbul'da sağlık ocağı tabanlı bir çalışma. *New/Yeni Symposium Journal* 2006;44:196-202.
20. Vatandaş C. Aile ve Şiddet: Türkiye'de Eşler Arası Şiddet. 1. Baskı. Ankara: Uyum Ajans; 2003.
21. Gencer MZ, Ağırman E, Arıca S. İstanbul İlinde Kadına Yönelik Şiddet Sıklığı ve Kadınların Şiddet Algısı. *Ahi Evran Medical Journal* 2019;3(1):18-25.
22. Ayrancı Ü, Günay Y, Ünlüoğlu İ (2002) Hamilelikte aile içi eş şiddeti: Birinci basamak sağlık kurumuna başvuran kadınlar arasında bir araştırma. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2002;3:75-87.
23. Köşgeroğlu N, Ünsal A, Türe A, Çulha İ, Öz Z. Eskişehir'de Yaşayan Bir Grup Kadının Aile İçi Şiddete Maruziyet Durumları İle Sosyodemografik Özellikleri Arasındaki İlişki. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2016;17(1): 83-94.
24. Mayda AS, Akkuş D. Ev kadınlarına yönelik aile içi şiddet. *Sağlık ve Toplum* 2003;13(4):51-58.
25. Çetin S. Dönüşüm sürecinin tarihi kent merkezleri üzerine etkileri: Isparta örneğinde bir inceleme. *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 2011;27(2):185-199.
26. Tezcan M. Türkiye'de töre cinayetleri. Ankara: Naturel Yayınları; 2003.
27. Unat NA. Türk toplumunda kadın. Ankara: Türk Siyasi Bilimler Derneği Yayınları; 1979.
28. Slonim-Nevo V, Al-Krenawi A (2006) Success and failure among polygamous families: the experience of wives, husbands, and children. *Fam Process* 45: 311-330.
29. Zeitze MK. *Polygamy A Cross-cultural Analysis*. New York: Berg Publishers; 2008.
30. Chamie J. Polygyny among Arabs. *Popul Stud* 1986; 40:55-66.
31. Cin H. İslam ve Osmanlı Hukukunda evlenme. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No:341. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi; 1974.
32. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve TÜBİTAK, 2019.
33. Kaya M. Düünden bugüne çok eşlilik. 1. Baskı. Ankara: Çıra Yayınları; 2009.
34. Gücük S, Günher Arıca S, Akan Z, Arıca V, Alkan S. Van İlindeki Çok Eşlilik Oranları ve Etkileyen Faktörler: Kesitsel Çalışma. *J Kartal TR* 2010;XXI(3):127-133.
35. Yılmaz E, Tamam L, Bal U. Poligami ve Ruh Sağlığına Etkileri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 2015; 7(2): 221-228.
36. Jejeebhoy SJ. Wife-beating in rural India: a husband's right? *Economic and Political Weekly* 1998; 33:855-862.
37. Martin SL, Tsui AO, Maitra K, Marinsaw R. Domestic violence in northern India. *American Journal of Epidemiology* 1999; 150:417-426.